

Biblická hodina – 17. november 2022

– zhrnutie výkladu Písma –

Oddiel zo Starého zákona: Náreky 1

¹ (alef) Ach, aké opustené je mesto, kedysi hojne zaľudnené! Podobá sa **vdove**, hoci vynikalo medzi národmi. Kňazná medzi krajinami stala sa poddanou. (bét) ² Nocou stále žalostí, slzy jej kanú po lícach. Nikto z jej milencov ju nepoteší, všetci jej druhovia ju **zradili** a stali sa jej nepriateľmi. (gimel) ³ Odišiel Júda do zajatia biedny a veľmi zotročený, prebýva uprostred pohanov a nenachádza miesto odpočinku. Všetci, čo ho prenasledujú, ho zastihli uprostred úzkostí. (dalet) ⁴ Cesty Siona smútia, keď nikto neprichádza na sviatky. Všetky jeho brány sú **zničené**, kňazi bedákajú, jeho panny sú zarmútené, zostala mu len **trpkosť**. (hé) ⁵ Jeho utláčatelia vládnu, jeho nepriatelia sú spokojní, lebo Hospodin ho zarmútil pre jeho mnohé **vzbury**. Jeho zajaté **deti** kráčali pred utláčateľom. (vav) ⁶ **Dcéra Siona** stratila všetku svoju krásu, jej kniežatá sú ako jelene, čo nenachádzajú pastvu a vysilené unikajú pred prenasledovateľom. (zajin) ⁷ Jeruzalem sa rozpomína v dňoch svojej biedy a blúdenia na všetky svoje vzácnosti, ktoré mal od pradávna. Keď jeho ľud padol do rúk protivníka, nikto mu nepomohol. Protivníci to videli a smiali sa nad jeho skazou. (chét) ⁸ **Priveľmi hrešil Jeruzalem**, preto sa stal nečistým. Všetci jeho ctitelia ním pohrdajú, lebo videli jeho nahotu. On sám narieka a **odvracia sa**. (tét) ⁹ Poškvrna lipne na obrube jeho rúcha, **nepamätal na svoj koniec**. Napodiv klesol. Niet toho, kto by ho potešil. „Pozri, Hospodin, na moju biedu, lebo nepriateľ sa vyvyšuje.“ (jód) ¹⁰ Utláčateľ vystrel svoju ruku na všetko, čo mu bolo vzácné. Veď videl **pohanov, ako vošli do jeho svätyne**, hoci ty si prikázal, že nesmú vojsť do tvojho zhromaždenia. (kaf) ¹¹ Všetok jeho ľud stená, hľadá chlieb, **všetky cennosti ponúka za pokrm**, aby si zachoval život. „Pozri, Hospodin, všimni si, že som znevážžený.“ (lamed) ¹² „Vy všetci, ktorí kráčate cestou, otvorte oči a pozrite, **či jestvuje bolesť ako tá moja**, ktorá ma zastihla, ktorou ma Hospodin zarmútil v deň svojho planúceho hnevu. (mém) ¹³ Z výšin zoslal oheň, aby prenikol do mojich kostí, mojím nohám rozprestrel sieť, obrátil ma späť, vydal ma pustošeniu, trvalej biede. (nún) ¹⁴ Ťažké je **jarmo mojich priestupkov**, ktoré zviazal svojou rukou. Doľahlo na moju šiju, podlomilo moju silu. Pán ma vydal napospas, nemôžem obstať. (samech) ¹⁵ Pán zavrhol všetkých mojich silákov v mojej blízkosti. Kvôli mne zvolal slávnostné zhromaždenie, aby vyhubil mojich junákov. **Panenskú judskú dcéru pošliapal Pán** ako vo vínnom lise. (ajin) ¹⁶ Toto oplakávam, moje oči ronja slzy, lebo **ďaleko odo mňa je tešiteľ**, čo by upokojil moju dušu. Moji synovia sú zdesení, lebo nepriateľ zmocnel.“ (pé) ¹⁷ **Vystiera Sion svoje ruky**, nik ho nepoteší. Hospodin vydal rozkaz proti Jákobovi a všetkým jeho okolitým protivníkom; Jeruzalem je medzi nimi ako nečistota. (cadé) ¹⁸ „Hospodin je spravodlivý, lebo som sa **vzoprela jeho slovu**. Nuž, počujte všetky národy a pozrite na moju bolesť — moje panny a moji mládenci išli do zajatia. (kóf) ¹⁹ Volala som na svojich milencov, **tí ma však zradili**. Moji kňazi a starší **zahynuli v meste**, keď hľadali pokrm, aby si zachránili život. (réš) ²⁰ **Pozri, Hospodin**, že mám súženie, znepokojené je moje vnútro, srdce sa mi obracia v hrudi, lebo **som sa veľmi vzpierala**. Vonku ma o deti pripravil meč a v dome smrť. (šín) ²¹ Nepočuješ, že vzdychám a **nemám tešiteľa**? Všetci moji nepriatelia počuli o mojom

nešťastí, **radujú sa, že ty si to spôsobil**. Daj, aby prišiel deň, ktorý si predpovedal, aby mi boli podobní. (tav) ²² Nech vystúpi všetka ich zloba pred teba. **Urob im to, čo oni robili mne** za všetky moje priestupky, lebo mnoho je mojich vzdychov a moje srdce je zmorené.“

Milí Bratia a milé Sestry,

Dnes začíname čítať biblickú knihu, ktorá je tematicky spájaná s prorokom Jeremiášom, ale on nie je jej autorom. Tvoria ju žalospevy, náreky v súvislosti s obliehaním a dobitím Jeruzalema Babylončanmi. Veď pre Izraelitov to nebolo len mesto a krajina. Zakladala sa tu ich existencia s Hospodinom, v znamení Jeho zaslúbení – a teraz to všetko zrazu stratili. Teda nielen pôdu spod nôh, ale aj všetku nádej a budúcnosť. Tieto kapitoly (okrem piatej) svojim žánrom sú písané v akrostychone (jednotlivé verše sa začínajú postupne na jednotlivé písmená hebrejskej abecedy), čo potvrdzuje aj vysokú umeleckú úroveň tejto smútočnej poézie. Tieto liturgické žalospevy sa čítali po návrate z babylonského zajatia pri spomienkových bohoslužbách na zničenie chrámu a Jeruzalema v r. 587 pr.Kr.

Tieto náreky pracujú niekedy s bolestivými obraznými prejavmi, ktoré dávajú precítiť, prežívať ten obrovský žiaľ a nepochopenie nad udalosťami, ktoré Júdejci prežívali. Ale zároveň sa v nich ukazuje nielen prejav ľudskej bezmocnosti a žiaľu nad stratou, ale aj úprimná pokora a hľadanie pokánia pred Bohom. Napokon v každej strate, bolesti, skúške či biede najlepšie čo človek môže urobiť, je, že sa utieka k Hospodinovi. Dať Mu za pravdu – to je začiatok cesty k uzdraveniu.

Prvý žalospev je nárekom nad ruinami Jeruzalema, ktoré tu sú zosobnené ako dcéra Siona. Pre nariekajúcich bolo toto mesto „naj“ medzi ostatnými. Jej strata je preto nevysloviteľne veľká. Jeruzalem je tu zosobnený – a tým zároveň je pred nami ako vdova bez opory a zástancu – zrejme je to odkaz na bývalých obyvateľov.

Od 12. verša sa tento tón mení na osobný nárek. Začne sa tu prejavovať aj prijatie tohto osudu ako trest, a tiež otvorenosť k pokániu, uznaniu viny a Božej spravodlivosti. Rozpoznanie, že nemožno viniť iného za tento stav, však nezabráni tomu, aby nariekajúca dcéra Siona sa dožadovala akejsi odplaty pre tých, ktorí jej túto skazu spôsobili. Nezabúdajme však, že sme v dobe Starého zákona.

Oddiel z Nového zákona: Lk 1,1-25 – Zvestovanie narodenia Jána Krstiteľa

¹ Hoci sa už mnohí pokúšali vyzprávať rad-radom udalosti, ktoré sa u nás stali, ² ako nám to podali tí, čo boli od začiatku očitými svedkami a služobníkmi slova, ³ predsa som aj ja uznal za dobré dôkladne a postupne prebádať všetko od začiatku a napísať ti, vznešený Teofil, ⁴ aby si poznal spoľahlivosť náuky, do ktorej ťa zasvätili.

⁵ Za dní judského kráľa Herodesa žil istý kňaz menom Zachariáš z Abiášovej kňazskej triedy. Jeho manželka bola z Áronových dcér a volala sa Alžbeta. ⁶ Obaja boli spravodliví pred Bohom, bezúhonne si počínali podľa Pánových príkazov a ustanovení. ⁷ Nemali však deti, lebo Alžbeta bola neplodná a obaja boli už v pokročilom veku. ⁸ Raz, keď Zachariáš konal pred Bohom kňazskú službu podľa poriadku svojej triedy, ⁹ podľa obyčaje kňazskej služby pripadol na neho lós, aby vošiel do Pánovho chrámu a zapálil kadidlo. ¹⁰ Počas kadidlovej obety sa vonku modlilo veľké množstvo ľudu. ¹¹ Zachariášovi sa zjavil Pánov anjel, ktorý stál po pravej strane kadidlového oltára. ¹² Pri pohľade na neho sa Zachariáš preľakol a doľahla naňho hrôza. ¹³ Ale anjel mu povedal: „Neboj sa, Zachariáš, tvoja modlitba bola vypočutá. Tvoja manželka Alžbeta ti porodí syna a dáš mu meno Ján. ¹⁴ Budeš sa radovať a plesať, a mnohí sa potešia z jeho narodenia. ¹⁵ Veď bude veľký pred Pánom, nebude piť víno ani opojné nápoje a bude plný Ducha Svätého už v matkinom lone. ¹⁶ Mnohých z izraelských synov obráti k Pánovi, ich Bohu. ¹⁷ On sám pôjde pred ním v Eliášovom duchu a v jeho sile, aby obrátil srdcia otcov k deťom a neposlušných k múdrosti spravodlivých, a prichystal tak Pánovi pripravený ľud.“ ¹⁸ Zachariáš povedal anjelovi: „Podľa čoho to poznám? Veď ja som stavec a moja manželka je v pokročilom veku.“ ¹⁹ Anjel mu odpovedal: „Ja som Gabriel, ktorý stojí pred Bohom, a má poslanie prehovoriť s tebou a odovzdať ti túto radostnú zvesť. ²⁰ Hľa, onemieš a nebudeš schopný prehovoriť až do dňa, keď sa to stane, lebo si neuveril mojim slovám, ktoré sa splnia vo svojom čase.“ ²¹ Ľud čakal na Zachariáša a čudoval sa, že sa tak dlho zdržiava v chráme. ²² Keď však vyšiel, nebol už schopný k nim prehovoriť. A tak spoznali, že mal v chráme videnie; robil im posunky a zostal nemý. ²³ Len čo sa skončili dni jeho kňazskej služby, odišiel domov. ²⁴ Po týchto dňoch jeho manželka Alžbeta počala a skrývala sa päť mesiacov. Hovorila: ²⁵ „Toto mi urobil Pán v dňoch, keď milostivo zhladal, aby ma zbavil hanby pred ľuďmi.“

Milí Bratia a milé Sestry,

Aj z Nového zákona začíname čítať novú biblickú knihu. V jej úvode ľudský autor – lekár Lukáš, tiež autor knihy Skutkov apoštolov – predstavuje dôvod a zámer napísania tohto evanjelia. Vedený týmto cieľom skúmal a prebádal všetky informácie a materiál, ku ktorým len mal prístup a napokon to spísal. Ako vidíme, napísal venovanie, má konkrétneho adresáta: je to „*vznešený Teofil*“. A tiež motiváciu: „... *aby si poznal spoľahlivosť náuky, do ktorej ťa zasvätili.*“ Čiže je to kresťan, ktorý sa touto zbierkou poznatkov o Pánovi Ježišovi môže vo svojej viere orientovať a prehĺbiť, posilniť. Kiežby aj v nás bola takáto intenzívna túžba poznať spoľahlivosť a hĺbku evanjelia!

Lukáš potrebuje ísť v čase v opísaní udalostí ešte pred narodenie Ježiša Krista, aby jasne ukázal celý Boží zámer a Jeho konanie. A to v tom, ako svojho Syna poslal do nášho sveta; ako sa stal On človekom a ako všetko očakávanie sa sústredilo na Neho a naplnilo sa v Ňom. Začína teda porozprávaním už nevšedného narodenia Jána Krstiteľa.

Kňaz Zachariáš s manželkou Alžbetou boli výnimoční ľudia, ako ich predstavuje Lukáš. Svojou zbožnosťou a bezúhonnosťou, čistotou života mohli byť príkladom pre každého. Predsa žili akoby v potupe a poznačení, pretože Hospodin im nedoprial dieťa. Zaslúžili by si ho – povedali by sme. Avšak je to veľmi ľudský prístup k veciam – bez toho, aby sme zároveň uznali Božiu suverenitu. Ale Boh má zámer s týmto stavom. Chce dať najavo, že Jemu nič nie je nemožné. A dieťa, ktoré má mať mimoriadne a jedinečné poslanie, má prísť už aj na svet pozoruhodným spôsobom: Božím zásahom do života rodičov.

Mimochodom si treba všimnúť, že títo manželia sa modlili za dieťa. Modlitba bola cestou možného riešenia. Svoju túžbu, prosbu predostierali Hospodinovi, i keď odpoveď stále neprichádzala. Tak sa stane, že Zachariáš, keď raz je zadelený na týždennú kňazskú službu v Jeruzaleme (keďže bývali vzdialenejšie od mesta), koná kadidlovú obetu. A zrazu počas nej sa mu ukáže anjel Pánov. Vystrašeného Zachariáša osloví tou najočakávanejšou zvesťou: narodí sa im dieťa – a odznejú zaslúbenia o ňom ako zasvätenom Hospodinovi. Úžasné a zároveň neuveriteľné slová. I keď na úvod odznelo: „*Neboj sa Zachariáš, tvoja prosba bola vypočutá*“.

Zachariášova prvá reakcia je pochybovanie, nevera, hľadanie dôkazu. Veď je to už v ich prípade nemožné. Ale nie pre Hospodina. A preto má Zachariáš onemieť. Keď už aj bude prekypovať jeho srdce radosťou a očakávaním na narodenie syna, nebude môcť prehovoriť – lebo vtedy, keď mal a mohol, vtedy neprijal s vierou túto zvesť. Teda nielen pre Zachariáša je to znamenie, ale on sám sa stane znamením pre každého okolo neho. Ľud, ktorý ho čaká pred chrámom, sa dovtípi, že mal videnie, zažil niečo mimoriadneho a preto nevie prehovoriť.

Avšak po skončení služby sa začína naplňovať zaslúbenie, keďže jeho manželka Alžbeta počala. Svoju radosť skrýva päť mesiacov – dokedy sa dá skrývať. Je to potvrdenie mimoriadnosti tohto požehnaného stavu. Avšak nie je to hanba, naopak zbavenie hanby, ktorú Alžbeta prežívala počas celého svojho života (v terajšom poňatí bezdetnosť bola pre ňu trest za niečo, teda ju považovali za človeka, ktorý svojím hriechom právom vyvolal proti sebe Boží trest). A zároveň je to aj zvláštny začiatok toho nového, ktoré Boh pripravuje pre svoj ľud – a chce, aby bolo evidentné, že tu koná On a koná mocne. Pretože narodivšie sa dieťa bude svojou službou zapojené do Jeho veľkého diela spásy.